

BÉKÉS.

TÁRSADALMI ÉS ISMERETTERJESZTŐ HETILAP,
TÖBB BÉKÉSMEGYEI NYILVÁNOS EGYLET HIVATALOS KOZLÖNYE.

FELELŐS SZERKESZTŐ: ZSILINSZKY MIHÁLY.

Hirdetések felvetetnek: B. Gyulán Dobay János könyvnyomdájában és Winkle Gábor könyvárusánál. — B. Csabán a nyomdában. — Budapestten Haasenstein és Vogler, — Bécsben Naftles J. hirdetési irodájában. — Elfogadtatnak hirdetések vidékről levélbeni megrendelés által a „Békés” kiadó hivatalához” czimozve is.

Megjelenik
hetenkint egyszer, vasárnap.
Szerkesztősej:
Békés-Csabán, kastély utca
8-ik sz. szám.
Kiadó hivatal:
Gyulán Dobay János könyvnyom-
dáján és Winkle Gábor könyvke-
reskedésénél.
A lap szellemi részét illető köz-
lemények a szerkesztőhöz Békés-
Csabára czimozandók, és legfeljebb
minden esztortóig beküldendők.

Előfizetési feltételek:
Egész évre helyben házhoz hordva
vagy vidékre
postán küldve 5 frt — kr.
Háromnegyed évre 3 „ 75 „
Félévre 2 „ 50 „
Évnegyedre 1 „ 25 „
Egyes szám ára 10 kr.
Hirdetési díjak:
Egy 4 hasábos petisor 5 kr.
Kétszeri közlésnél 4 „
Háromszori közlésnél 3 „
Többszöri hirdetéseknel enged-
mény adatok. Bélyegilleték 30 kr.
A nyit-tör sora 10 kr.

A gözeke.

B. Csaba, april 22. 1875.

Ma tartatott meg B. Csabán nagy számú résztint laikus, résztint szakközönség jelenlétében a Fiskén-féle gözeke-kísérlet. Nem azért, mintha preoccupálni akarnám a gazdasági egyesület, illetőleg a jury e gép felett hozandó ítéletét, hanem azon czélból kockázatom eme nehány sorban foglalt — a gözekekre vonatkozó — észrevételeimet, hogy némileg tájékozhatassuk magunkat e tekintetben, s annak idejében többen is hozzájáruljunk a dologhoz.

Előre bocsátom, hogy gazdasági gépek előállításá- s szerkezeténél majdnem leküzdhetlen akadályul szolgál azon körülmény, hogy a gazdasági üzlet számos különféle munkálatokból állván, ezek mindegyikéhez külön-külön gépezet kívántatik. Ennek legközelebbi következménye az, hogy legalább a mi pénzviszonyaink közt, minden czélszerű és szükséges gépek beszerzése, a gazdaságra elviselhetetlen terhet ró, a magas kamatlatbat s a többnyire szabad ég alatt működő gépek roppant kocsátat tekintetbe s számba véve. A gazdasági gépek munkáját drágítja továbbá azon szem elől nem tévesztett hátrányos momentum, mely szerint az egyes gazdasági munkák az évről csak bizonyos, némelyike igen rövid köreikhez (mint p. az aratás) kötve van. Nem így áll ez a gyáripárnál. — itt a gépezet szárazon, állandó helyen, s legtöbb esetben szakadatlanul, egész éven át dolgozik; itt tehát a befektetett tőke kamatja s a törlesztés egész évre oszlik fel, holott a gazdasági gépek után, dacára többnyire rövid időtartamu munkájoknak, még is az egész évi kamat számítandó. Azt mondhatná valaki, hogy hiszen gépek nélkül is mindenféle eszközre van a gazdának szüksége, s ezek is időszakonként használaton kívül vannak; úgy van, de nem szabad felejtenünk, hogy minden a gazdasághoz megkivántató gépek mellett sem nélkülözhetjük a gazdasági eszközök legnagyobb részét.

Áttérve a gözekekre, itt nézetem szerint két tényező jöhet és kell hogy jöjjön tekintet s vizsgálat alá. Ez pedig a munkaeredmény minősége és mennyisége. Az elsőre nézve kétségtelenül a gözekek az előny a közönséges eke fölött, de megjegyzendő, egyedül a szántás mélységét tekintve. Itt azon kérdés merül fel, mennyiben és hol mutatkozik szüksége a mély szántásnak. Tudva levő dolog, hogy gazdasági növényeink legtöbbje nem igényel 5-7 hüvelyknél mélyebb szántást, — csupán gyökernövényeink s lucernáink kedvéért pedig gözekek szerzeni, valóban komoly megfontolást érdemel a szántó gazda részéről, különben is ezen művelet melyítő eke által olcsóbban eszközölhető lévén. De ezenkívül vannak talajok, melyeken soha 3-4 hüvelyknél mélyebben szántani nem lehet, s nem szabad, itt természetesen a gözeke szántás mélységének előnye teljesen elenyészik. Hátra van még a gözeke munka-mennyiségét számítás alá venni. Ha áll az, hogy a Fiskén-féle eke-készülék 4500 frtba, a mozdony 6500 frtba kerül = 11000 frt, — s ha az is áll, hogy naponként 10 magyar holdat képes felszántani, akkor, a regiet egyelőre itt nem számítva, a calculus körülbelül ez: Ekekészülék 4500 frt, mozdony 6500 frt, ennek 1/3 része a cséplés terhére esvén, marad szántásra 4833

frt, összesen 8833 frt; ezen összeg képezi a szántási munkálatra fordítandó tőkét.

Lássuk már most azon tőke nagyságát, mely a fentebbi 10 hold élő erővel megszántásához szükséges:

1. 40 darab ökor 150 frtjával = 6000 frt, 2. 20 darab eke 30 frtjával = 600 frt, 3. Szerszám (járom, tézsla stb.) 240 frt, 4. istálló kamatja, törlesztése 400 frt. összesen 7240 frt.

Az 1., 3. és 4. pont alatti 6640 frt tőkének 50%-ját a többi gazdasági munkákra (vetés, boronálás, gabona-behordás, trágya-hordás, fuvarozás stb.) levonva, marad szántási investícióra 3920 frt.

Nemde szemből is a különbség a göze- és élő erőbe fektetendő tőkék között? Megengedem, hogy a számítás másképp állana akkor, ha a gözeke teljesen nélkülözhetővé tenné az élő vonó erőt, ámde ez lehetetlen épen a gazdasági munkák sokfélesége miatt, mely körülmény mondhatnám örök időkre kizárja a gözezerőt temérdek gazdasági munkáink teréről.

Midőn én ezek szerint egy részről teljes elismeréssel vagyok az emberi ész eme újabbkori vívmánya iránt, más részről nem vagyok képes belátni annak lehetőségét, hogy ezen immár megtestesített szép eszme ez idő szerint haszonnal átitelhető legyen a gyakorlat mezejére.

Tanulhatunk mi egyet-mást a közönséges paraszt emberektől is. Többször halottam egy idevaló practikus, egészséges feltogású, s évről-évre vagyonosodó földművelőtől azt a megjegyzést: „Ne keressük mi gazdák föld alatt a kincseket, hanem a föld felületén” (azaz a felső rétegben.) Jól értelmezve igen nagy igazság fekszik ezen mondatban. Ne akarjunk egy ugrással ott lenni, hova Angolország két század alatt, lassu, de biztos léptekkel máig eljutott. Mindenek előtt hozzuk helyes arányba gabona-termelésünket a marha-tenyésztéssel, s boldogulni fogunk, s majdan, ha eresznyünk megtelek, haladjunk tovább, s fektessük be saját pénzünket czélyszerű és hasznos gépekre.

Rimler Pál.

Mi vet korlátokat a fényűzésnek?

Hiába magasztaljuk a kórágyon simlődnök az egészséges, tápláló eledelt; ha akarna is vele élni, nem venné be természet. Így vagyunk azokkal is, kik a romlott társadalmi viszonyok betegek: Lehet bennük önismeret, belátás, jóakarát, sőt elhatározottság is, de az általános elterjedt ferdeségek befolyása alól még sem menekülhetnek. Ha el is szájuk magukat nagy merészen arra, hogy az eszeten dívat ellenében saját felfogásukat érvényesítik a gyakorlatban, a radikális reform hevében többnyire szelmalom harciba kapnak s következményül kárt is vallanak. gúnyt is kell tűniök. De hát mibe vessék akkor reményük horgonyát? Lássuk azon kórtünetek csoportját, melyet a fényűzés neve alatt szoktunk összefoglalni; talán rá akadunk elenyésztetésüknek helyes módjára.

Az eszmélők és a jövő felett gondolkozók figyelmét, panasztát, kárhözvátását ki-vált a mód felett elharapodzott fényűzés vonja magára. Azt mondják, s vajmi joga-san, hogy az valósággal élődő növény, melynek gazdag lombzata élénk zöldben pompázik, de a mely kanyargó indáival kiszívja az életerős törzs nedvét, megöli

gyümölcstermő képességét és elkorhasztja sejtjeit. A jelen körülmények közt legkevésbé időszerű az nálunk és nem is lesz egyhamar megengedhetővé. Talán következik be majd évtizedek múlva oly idő, midőn nem kellend felette pálcát törnünk és a közjólét természetes külső jele lesz az. Mert ne gondoljuk, hogy benne egyáltalában nincs semmi észszerűség. Ha társadalmunk képére a kellő szempontból éles pillantást vetünk, nem találunk szinben, alakban, eszekevényekben nagy hibákat, hanem igenis nyomára járunk majdnem minde-niütt megfoghatatlan ellentéteknek és aránytalanságoknak. Magában véve semmi rossz sincs a pompában mely szemet szúr, ki ne becsülné életmódban, fellépésben, viseletben a megkülönböztetett finomságot, hiszen a jólét és emelkedettebb szellemi élet szűrőjén át megtisztult jellemnek ez külső ismertető jele; s ki vehetné rossz néven, ha valaki azoknak fejében felebbvalóságának hízog elismerését követeli; mért kellene az urtempókat kárhözvátatni, mikor rájuk kétségbevonhatatlan belső érték ad szabadságot és szeszélyes voltukat a függetlenség és jellem teszi megengedhetővé. De viszonyaink ismerője rendszeren arra a szomorú tapasztalatra jön, hogy ezen szinleg örvendetes jelenségekre az a közmondás illik: „fenn az ernyő nincsen kas.” Temérdek nálunk az adósság himnájába sülyedt, sima modoru, de durva érzelmű, hin urhatnám-ság miatt elvakult ember: érzelmük csinált, szavuk tettetés, életük világalás, szóval torzképei a biztos existenciával, valódi műveltséggel és a polgári és emberi kötelességek teljesítésének érzetével bíró egyéneknek, kiknek eleme a szinlelés. Ez a fényűzés alapja, eredete. Mikor kivész a társadalomból az egyenes nyíltság és kenderzetlen természetiség, mikor nem valóság értéküktől függ a dolgok becsé, hanem attól, hogy munt mutatniak; mikor felvirradt a szájhóssok, becsületbeli párbajok, vagyonság negélyezése és a pipereasztaloknak kora: — akkor kap lábra az ugy nemzetgazdasági, mint erkölcsi tekintetben veszedelmes luxus, mely a romlás előhírnöke. Képtelenség az a leplezetlen valóságának megismerésére és becsülésére, t. i. azon valóságnak, mely szerint a viszonyokat rendezni kellene, mely kéri mindenből, mert a társadalom minden ízében dülő betegség gyanánt mutatkozik. Ez az oka a fényűzésnek is s azért azt nem is lehet dilettans fogásokkal kiirtani. Derekkabb hölgyeink készsége egyszerű ruhában járni, a teke és kártya-asztal kevésbé szorgalmas igénybe vétele nem sokat lendíthet e tekintetben a társadalmi reform terén. Sikertelen törekvés az egyszerűen azért, mert feladata kivihetetlen. Míg az ár ellen egy helyen rést törünk, addig az másutt fejünkre zuhan, ha a hólyagba zárt levegőt egy oldalon vissza szorítjuk, az a másik oldalt annál inkább feszíti. Hiu erőlködés bevonni a vitorlákat mikor a megszokott, sok szükségletti, nem egészen tőlünk függő életmód, és a követeléseink szerint berendezett üzletek érdekeinek és a tényleges társas formáknak szele teljes erővel dagasztja már azokat. Az eszmélés egy órája, a józan önkorlátózás egy tette nem elég arra, hogy a csillag külső máz által rabul ejtett gondolkozásunkat felszabadítsuk, tevékenységünknek minden jelen, melylyel névre törekszünk, rajta van bélyege. Miveltségért lelkesülünk? ugy intézzük sor-ját, hogy a közönség szellemesnek, bő-is-

meretűnek tartson. Magas állásra vágyunk? Finomabb ruhákat hordunk, előkelő szokásokat majmolunk, a felsőbb osztályok eszme körét fitogtatjuk, s azt hisszük, hogy ezzel meg is szereztük. A tekintély óhajtjuk? Ott vagyunk a közélet minden fontosabb mozzanatánál vagy beleértjük magunkat a magán élet minden nevezetesebb eseményébe, s ámitjuk magunkat avval, hogy bírjuk. Látjuk, hogy a hivatás betöltésének önrzetét, ezt a legfőbb polgári jót mivé ferdíti az a szerencsétlen hajlam a barbar miveltségre, mely csak a külsőt veszi észre és becsüli. Szerencse magasabb rangfokozat, kiválóság utáni örült kapkodást eredményez, nagyraavagyást szül, mely már nem oka, hanem következménye a társadalmi bajnak, mely abban áll, hogy ábrándosak vagyunk s a valóságot felismeri és becsülni vagy nem tudjuk, vagy nem akarjuk.

Es ezen szomorú dolgon kartonbálokat rendezve, a napi divat szappanbuborékait eregetve nem igen változtatunk: ez játék, semmi más, kaczerkodás a fényűzés ellentétének gondolatával. A serdülő nemzedéket kell ugy nevelni, hogy szivből megutálja a szerencsevadászatot, mikor még nem érezte, izelte mérgét; azt kell ugy nevelni, hogy egy solid, mivel emberhez illő életnek örömeit és javait ismeri és előterjeszteni tanulja; azt kell ugy nevelni, hogy önálló gondolkodás és igazi izlés ékesítse és a hazug külszint megutálva való érdemért lelkesüljön. A felsőbb nép és polgári iskolák, egészséges nevelésügye ebben is, mint sok másban, az universalis és egyedül gyógyyszer, mert nem vissza tartó, hanem óvó rendszabályokkal segít a társadalmi bajokon, melyek egyedül hatékonyak.

—0—

Csaba városának az 1875-ik év April 5-kén tartott közgyűlése határozatai

A jelentés, mely szerint az inséges kölcsön-számadások a megyei számvevőséghez terjesztetek, — tudomásul vétetik.

Az országutak fásítását illetőleg határozatot, hogy elegendő szélességű országuton, a fák, az árkon kívül az ut szélén, — a keskenyebb utakon, az árok oldalában ültetettek; a faültetés, ápolás, gondozás közkölségen eszközöltetik — előbbi esetben a fatulajdonjoga a várost, utóbbiban az érdekelt egyes földbirtokost illeti.

Az építészeti szakosztály felhatalmaztatik, a szabályok korétén belül az egyetkekkel köntendő egységeket írásba foglalni, mégpedig — négy-szeg ölelt kibecslése esetében, általában kisebb összegekre nézve véglegesen, — nagyobb összegeknel, különösen beltelkek vagy házak kibecslése esetében a gyűlés jóváhagyásának fentartása mellett.

Boros Jánosné 1513 sz. háza, utca nyitás érdekében 500 ftért örökösen megvétetik.

Pongrácz János, Mokus Mátyásné, és Blahut Andrásal, szabályozás érdekében kötött egység jóváhagyatik.

A szabályozási pénztár állásáról előterjesztett jelentés, mely szerint a pénztárban 4,876 frt 38 kr készpénz és 7,825 fr 43 kr értékű kötvény találtak — tudomásul szolgá.

A községi kölség előirányzata az 1875. évre a megye által jóváhagyatván tudomásul vétetik.

A városi fényési legelő fele, mintegy 130 hold, — öt holdas részletekben 3 évre haszonbérbe adatik, az árverés april 19-én fogván megtartatni; a másik fele része mint legelő egy évi haszonbérbe adatik.

A bírói ladában talált régi kötvények át- vizsgálásával, és a behajtható követelések behaj- tásával előjárók megbízatnak.

Községi közmunka előirányzat az 1875-ik évre tárgyalás alá vétetvén, annak végösszege a következőkben fogadtatott el:

a kiadás 23,110 frt 32 kr,
bevétel 12,017 frt 52 kr,

a hiány 11,092 frt 80 kr,
mely az egyes lakosokra következő arányban lesz kivetendő:

52348 hold földre, holdanként 8 kr 4187 frt 84 kr,
2366 zselér házra, egyenként 2 frt 4732 " " "
1956 házatlan zsellérre, " 1 " 1956 " " "
kereskedőkre:

11 első oszt. fejenként 6 " 66 " " "
26 második oszt. fejenként 4 " 104 " " "
31 harmad oszt. fejenként 2 " 62 " " "

összesen 11107 " " "
az előirányzat 14 napra közzemlére kitétik, azontal a megye számvevőséghez terjesztetik.

Községi pénztár számadása az 1874-ik évről előterjesztetvén, annak végösszege a következőkben állapítottak meg:

bevételnek kellett volna lenni 68,645 frt 49¹/₂ kr,
bevétellett valósággal 42,607 " 73 " "

követelésben maradt 26,037 " 76 " "
kiadásnak kellett lenni 83,767 " 6¹/₂ " "

valósággal kiadott 40,546 " 40¹/₂ " "

kiadandó még 43,220 " 66 " "
a közzemlére 14 napra kitéendő eme számadások, a netán felmerülő észrevételekkel, a megyei számvevőséghez lesznek terjesztendők.

Előterjesztett a községi közmunka pénztárnak 1874-ik évről készített számadása, mely tételként tárgyalatván, annak végeredménye a következőkben állapítottak meg:

bevételnek kellett volna lenni 33,108 frt 44 kr,
valóságos bevétel volt 24,403 " 98 " "

felmaradt további követelés 8704 " 45¹/₂ " "
kiadásnak kellett volna lenni 48,697 " 72¹/₂ " "
valóságos kiadás 24,371 " 84¹/₂ " "

kiadandó még 24,295 " 88 " "
a számadás 14 napi közzemlére kitétele után, a felmerülő nehézségekkel együtt a megyei számvevőséghez terjesztetik.

Olvasottat a helybeli katonai lakoknak a megye által elrendelt eladására vonatkozó árve- rési hirdetés. A város e telkek vételére nem becsajtkozik.

Végül több magány kérvény tárgyalatott.

A szarvasi nőegylet alapszabályai.

1. §. Az egylet neve és célja.
Neve: Szarvasi nőegylet.
Célja: Jótékony, és pedig: a) szülői, vagyonos és pártfogó nélküli árvák és gyámoltalan családok segélyezése; b) árva gyerme- kek, különösen leánykák nevelése; c) nemzeti művelődési intézmények pártfogolása.

2. §. Az egylet köre.
Az egylet jótékonyát kiterjeszti Szarvas városa és területére.

3. §. Az egylet tagjai.
Az egylet alkotják: a) alapító tagok, kik legalább 40 forint alapítványt tesznek le, s míg azt le nem fizették, utánna 8% kamatot szol- gáltatnak az egylet pénztárába; b) rendes tagok, kik három évre kötelezik magukat évenként leg- kevesebb 2 forintot az egylet pénztárába fizetni; c) pártfogó tagok, kik tetszés szerinti adománya- ikkal az egylet segélyezik.

4. §. A tagok jogai.
Az egylet alapító és rendes tagjai a köz- gyűléseken egyenlő szavazati joggal bírnak, vá- lasztók s az egylet tisztviselőivé választhatók; a pártfogók az egylet közgyűléseinek zivésen látott vendégei s véleménynyilatkoztató joggal bírnak.

5. §. Az egylet vagyona.
Az egylet oda törekszik, hogy a jótékony céljának megfelelő helyiségről, esetleg helyisé- gekről gondoskodjék, s olyanokat örök áron meg- szerezzon, míg azonban ez megtörténhetnék, a szük- séghez képest helyiséget bérel, s azt felszereli. To- vábbá az egylet az alapítványokból s az évi ka- matok és évdíjak összegének egy harmadrészből egyleti tőkét alkot, mindaddig, míg az tizezer fo- rintra nem növekszik; e gyarapodó pénzüsszeget mint alapítványt kamatozásra biztosan kihelyezi.

6. §. Az igazgatás.
Az egylet ügyeit a közgyűlés, az igazgató választmány s a tisztviselők intézik.

7. §. A közgyűlés.
Évi közgyűlést az elnök hív minden év ju- nius havában össze, s az ott jelenlevők szótöbbsé- ge határoz, a szavazatok egyenlősége esetében az elnök szava dönt. Érvényes határozat hozatalára az összes tagok egy ötödörése szükséges, ha any- nyian sem jelennek meg, a kitűzött naptól két hétre ismét összehívandó, amíg az megjelenők

minden esetben érvényesen határoznak. — Sürgős esetekben a választmány rendkívüli közgyűlést is hívhat egybe az elnök által.

A közgyűlés jogai: tisztviselők megválasztá- sa, az egylet működés irányának kijelölése, az évi számadások felülvizsgálása, s a számadónak fel- mentése és esetleg az egylet feloszlásának elha- tározása.

8. §. Az egylet tisztviselői.
Az egylet tisztviselői: elnök, alelnök, két titkár, pénztárnok, gondnok s ezeken kívül tizen- két választmányi tag. A titkári helyek egyikére férfi választatik.

9. §. Az egyleti elnök és alelnök.
Az egyleti elnök vagy ennek akadályozta- tása esetén az alelnök: a) az egylet hatóságok és magánosok irányában képviseli; b) a közgyű- léseket s a választmány üléseit összehívja s azo- kon elnököl, a pénztárra felügyel, szükség esetén 20 forint erejéig az egyleti pénztárból utalványoz.

Elnököt és alelnököt a közgyűlés választ három évre.

10. §. Az igazgató választmány.
Az igazgató választmány áll a tisztviselőkon kívül tizenkét rendes és négy pót választmányi tagból, ülései legalább negyedévenként s ha szük- séges havonként az elnök vagy alelnök vezetése mellett tartja. Jogköréhez tartozik: a) az alapsza- bályok által kitűzött ezelnak a közgyűlés által kijelölt irányban fogantatása; b) célszerű ál- vaslatok készítése s a közgyűlés elé terjesztése; c) az egylet vagyonának gondozása, onnélfogva a pénzkezeléséről szóló kimutatásoknak negyedéven- kint átvizsgálása és a számadások évi eredményé- nek a közgyűlés elé terjesztése; d) a szolgálati személyzetnek — ha szükségessé válik — felfo- gadása; e) az egylet érdekelt jogügyletek aláír-ása (az elnök és titkár aláírása mellett legalább két tagja által); f) s ezeken felül a rendes folyó ügyek elintézése.

Érvényes határozathozatalra a választmányi tagok egy harmadrészenek jelenléte szükséges, ha azon másodszori összehívásnál sem jelennek meg a kellő szám, a jelenlevők jogérvényesen határoz- nak. Az időközben netán megürrült rendes választ- mányi tagok helyeit választási sorrendben a pót- tagok töltik be.

A választmányi tagokat a közgyűlés választja egy évre.

11. §. A titkárok.
A titkárok vezetik a közgyűlések és választ- mányi ülések jegyzőkönyveit, az egylet levelezé- seit az egylet iratait és okmányait őrzik.

A titkárokat a közgyűlés egy évre választja 12. §. A pénztárnok.
A pénztárnok az egylet tőkepénzeit és jöve- delmeit kezeli az igazgató választmány által meg- határozott folyó s az elnök által utalványozott rendkívüli fizetéseket teljesíti, rendes naplót vezet havonkénti zárlattal, melyet mindig a legközelebbi választmányi ülésen betérjeszteni tartozik, az év végével a számadásokat elkészíti, s azokat az igaz- gató választmány utján a közgyűlésnek betérjeszti s egészben véve a pénzkezelésről felelős.

A pénztárnokot a közgyűlés egy évre vá- lasztja.

13. §. A gondnok.
A gondnok vagy gazdán minden nem pénz- beli adományt bevesz s határozatok értelmében vagy az elnök utalványozása szerint ily adomá- nyokat kiad, ezekről számadást vezet, az intézeti helyiségre felügyel s annak felszerelését leltár mellett kezeli.

A gondnokot a közgyűlés egy évre választja.

14. §. Záródek.
Ha legalább 25 tag által az egylet feloszlá- sa hozatnék javaslatba, akkor a közgyűlés hiva- tik össze s a feloszlás csak egy vétetnik fogamatba, ha a közgyűlés tagjainak legalább ²/₃ része sza- vaz rá, mely esetben az egylet vagyona a köz- gyűlés által elhatározandó városi jótékonycézra fordítatik.

Kelt a szarvasi nőegylet alakító közgyűléséből október 4. 1874.

Tomcsány Károlyné, elnök. Sárkány Jánosné, alelnök.

özv. Tassy Ferenczné, pénztárnok. Mihály Józsefné, választmányi tag.

özv. Dancs Lászlóné, titkár. Mihály József, titkár.

Levelezés.

Szarvas april 21. 1875.

Tekintetes szerkesztő ur! A jótét önmagában hordja jutalmát, nem igényli tehát azt, hogy akár hálából akár kérdésként a világ előtt kiáltás- ság. Ki élő hitének indításából osztja meg földi javait a szűkölködőkkel, azt jótetteiben a hango- san kiáltó elismerés nem fogja elszedíteni, s a hallgatás nem fogja megakasztani. Ily meggyőző- dés mellett midőn a szarvasi nőegylet jótétemé- nyeiről akarunk megemlékezni, tesszük azt nem

azon indokból, mintha hinnők, hogy azon jótétek nem lennének mint a nemeskeblűségnek szép nyi- latkozatai megbecsülhetetlen értékűek nyilvánossá- tétel nélkül is; hanem szólnunk róluk azért, hogy a nemes példát látva különösen nagyobb közsé- geink hőgyei hasonlókra buzduljanak. A mi nő- egyletünk valóban megérdemli, hogy buzdító pél- dául szolgáljon. Alig hogy a kezdet nehézségeivel megküzdött, azonnal hozzá fogott a jótékonyaság gyakorlásához több oldalalag. A lefolyt télen — mikor annyi sokan küzdtek a nyomorral — leves osztó intézetet nyitott. Január 25-től márczius 22-ig 27 család lett naponként leves és kenyérral ellá- tva. Midőn az utolsó nap következett, akkor még a jótéteményesek mindenike külön kapott fö- zeléket, kenyeret, lisztet és zsírt, hogy még az ünnepekre is ne szenvedjen szűkséget. Ezen kívül különféle folyamodók ruháimuk és élelmi sze- rekkel lettek ellátva. Egy néhány inségesebb csalá- d — elhagyott özvegyek és árvák — még ma is folyton segélyeztetnek. Egy szerencsétlen béna árva az intézet költségén tartatik és varráásra ta- nították. Az egylet figyelmét oda is kiterjesztette, hogy a mi tőkét kihelyezendők voltak, azokat olya- noknak juttassa, kik midőn elegendő biztosítékot nyújtanak, a kölcsön által másrészt segélyben ré- szesülnek. Mindezek oly tények, melyek mindnyá- junk elismerését érdemlik ki s utázzandó például szolgálhatnak. Az egylet a jótékony működésében részesek az egyleti tagok kivétel nélkül mind, de közelebről a bizottmányi tagok, kik a leves-osztás alkalmalkor naponként felváltva megjelentek s a leves kiosztásánál arczukról leolvasható jó akarattal is fűszereztek az ételeket, de kiválólag az egylet alelnöke nt. Sárkány Jánosné, gondnok- ka Chován Zsigmondné, pénztárnoka özv. Tassy Ferenczné és titkára özv. Dancs Lászlóné, kik az egylet ügyeit oly önzetlenül és buzgóan s fárado- hatlanul vezetik. Az egyleti elnök mélt. Tomcsányi Károlyné grófhölgyet fenkölt gondolkozásu ál- talánosan tisztelt férjével az egyletnek szűkebb köre nem korlátozza abban, hogy a maga jótéte- ményeit messzebbre is ki ne terjessze. Alig mulik nap, midőn újabb és újabb oly nemes tetteikről ne értesülénk, melyek arról tanuskodnak, hogy ők mentő kezeikkel ott vannak legközelebb, hol a szükség a legnagyobb. Mind e jótéteket egye- temben áldja meg a jó Isten, ez forrón rebegett imájok a szegényeknek, ez a miénk is!

R. I.

B-Csaba, april 22-én.

T. szerkesztő ur! Röviden bár, de tudósítani kívánom a „Békés“ t. olvasóit, a gözeke-verseny, illetőleg kiséret napjának nagy fontosságáról. Mond- hatom, hogy megyénkben már régen nem volt oly nagy életség tapasztalható, mint e napon B-Csaba városában. A rendezőség már napok előtt izzadt és fátadott, hogy az ország minden vidékéről jelen- tező vendégeknek tisztességes ellátása és ké- nyelme biztosítsa legyen. Már szerdán a délutáni és éjjeli vasúti vonatokkal sokan érkeztek meg, s részint a vendéglőbe, részint pedig az egyes pol- gárok privát vendégszerető házaiba szálltak. De a vendégek zöme csak csütörtök reggel érkezett meg. Csaba város négy fogata, az összes bérkocsik és egyeseknek fogatai a vendégek rendelkezésére ál- lottak, kik aztán szakadatlan sorban, a nemzeti zászlók által jelzett irányban robogtak ki, a város közelében füstölögő gőzmozdony és gözeke műkö- dési színhelyére.

Az embernek szinte jól esett azokat a jó, egészséges alföldi arczokat látnia, melyeken szinte olvasni lehetett a vágyat, hogy a hazai gőzgazda- ságon segítsenek, s e czézből az emberi ész által előállítható legtükrösebb eszközöket felhasznál- hassák. Voltak itt pestiek, a m. k. miniszteriumtól, debreczeniek, az ottani gazdasági intézettől, aradiak, szegediek, h.-m.-vásárhelyiek, s megyénk minden vidékéről oly számban, minőben alig lehetett még látni valaha.

A kiséret színhelye hasonló volt egy kis tá- borhoz, hol az étel és itallal bővelkedő sátrak kö- rül, zeneszó lelkesítő hangjai mellett látni lehetett a legtarkább közönségből álló népséget, a csabai paraszt-asszonyoktól és gyerekektől kezdve fel, a vidéki gazdákon, iparosokon, kereskedőkön, pa- pokon, tanítókon, katonákon és gazdasítzeten ke- resztül fel a főri rend méltóságos tagjainak a leg- szebb barátságban összevegyitve, és hol mindenki saját geniusa, saját műveltségi foka és saját kör- nyezetéhez képest mondta el véleményét a látott gépek hasznos volta felől.

Pont 9 órakor felszólt a békésmegyei gaz- dasági egyesületnek igen tisztelt elnöke Beliczey István ur, néhány lelkes és szabatos szóval kör- vonalozván a gőz hatalmának legújabb vívmányait a közgazdaság minden terén, s üdvözölvén a rop- pant számban megjelent szép közönséget, a szán- tás megkezdődött. Mindenki a megindult ekék felé sietett, úgy, hogy az illető eke-vezetők alig voltak képesek a kellő jeleket egymással közölni. Mindez

által a legnagyobb rend volt tapasztalható min- denütt, mi főleg a rendezőségnek, jelesül: T. Bar- tók László és István, Sztraka György, Fábry János, Áchim János és Filipinyi Károly uraknak volt köszönhető, kik előzékeny figyelmességük ál- tal általános elismerést vívtak ki maguknak.

A kiséret eredményének bírálatába nem me- rek belebecsátkozni, mert arra nállamnál sokkal okosabb emberek voltak felhiva, akik annak ide- jén bizonyosan be fogják küldeni jelentéseiket a t. szerkesztő urnak is, hogy a közönség tudomást szerezhessen magának róla, és mindenki a maga egyéni nézetét összevehesse vele.

Végül még csak azt említem meg, hogy a nap befejező koronáját a csabai műkedvelők szini előadása, és az azt követő táncmulatság képezte, — melyről azonban szerkesztő ur engedelméből a jövő számban lesznek bátor írni.)

Gyoma, 1875. april 20-án.

Ismeretes dolog e lapok t. olvasói előtt, hogy a gyomai ref. egyház kebeléből a közel multban két néptanítót ragadtott ki a halál, vala- mint az is, hogy mindkét tanító szegény özve- gyet és számos gyámolnélküli árvát hagyott hátra. Miután már e lapok hasábjain fájdalom! olvastuk, hogy egy egyházi előjáróság ilyen szavakkal fogadta, illetve utasította el a fizetését kérvénye- ző tanítót, hogy: „menjen el tanító ur, zárja te az iskolát, hagyjon itt bennünket,“ jól esik és nagyon időszerűnek látszik, itt a nyilvánosság terén, kebelbeni egyháztanácsunknak az elhunyt tanítók özvegyeivel szemben kimutatott kegyele- tet és méltányos eljárását tudomásra hozni. Egy- háztanácsunk az egyik elhunyt tanító özvegyének 30 köből és a másiknak 25 köből terményben állapította meg kegyadományát, alapul a hivatali esztendő mennyiségét vévén fel. Ezen kegyeletes eljárás annyival inkább megérdemli a dicsőítést, mert míg egy részről a mostoha idők miatt né- pünk egyházi tartozását a kívánalmaknak megfe- lelőleg fizetni képtelen, s így az egyház anyagi viszonyai jelenben kedvezőtlenek; addig más rész- ről a kegyeletes adományozásra felállított szabály nincs, csakis „jó szokás“ ez. Éltesse tehát az ég az egyháztanács tagjait, s tartsa meg kegyeletes jó szokását számos évekig, az özvegyek és ár- vák részéről pedig fogadja nemes zive sugalla- taból eredt adományozásaért a legforróbb köszö- netet!!!

(b)

Szent-andrási utolsó levél a boldogságról.

IV.

Nehéz vajadások között ez evnek is meg- született ifju szép leánykája a kedves tavasz, de ki még nem lévén bemutatva a nagyvilágnak bá- jait kellemet folyton elrejtji szemünk elől s bár- mi forró vágyal óhajtanánk már gyönyörködni azokban, még is kénytelen hűdéssel rejtekez- dik előttünk, míg majd ő is neki meglel s meg- szelidül, s akkor „a virágnak megtiltani nem le- het...“

De már annak tadata is, hogy bár még lá- tatlannal — de mégis csakugyan megszületett már e becses és kedves teremés, vidám érzelmekre örömrre és szép reményekre hangolja szívünket, — és minthogy tisztos fáradságunkkal kell ko- nyerünket köresnünk, új erőt is ad, s munka ked- velelkes jelenléte, ez az oka tehát hogy én is a kapa kasza után nyulok most s letesszem a tol- lat, melyet télen rá értom forgatni s irom ez utol- só leveletem, melyel még adós maradtam, mert sokat csevegtem a boldogságról; de azt még ed- dig nem mondtam meg, csak ígértem kigyelme- teknek édes véreim! hogy miben áll hát igazán a boldogság? csakis ezt cselekszem meg most, — azután megyek krumplit és kukuricizát kapál- ni én is mert a harangozásból meg nem élhetek nagy familiámmal... Majd ha aztán ismét másik oldalára fordul a világ, hogy egy hosszút aludjék lehullanak a fák levelei, s négy fal közzé zárand a tél szele, hava hidege, s jól fog esni vén tes- tünknek a kandalló melege, akkor ismét találko- zatunk itt egymással, — addig pedig isten áldja meg a kentek becsületes munkáját veritékét, s oltalmazza meg egészségét mindnyájuknak!*)

Most pedig már hogy megfelelhessen igére- temnek, s a feltetti kérdésnek, csak annyit mon- dok még:

Hogy boldoggá lehess
Három kincset ketess.
Hidj, remélj, és szeress!

Butyok Matyi.

Nyilatkozat.

A „Békésmegyei Közöny“-nek f. hó 15-én megjelent 31-ik számában az „Ujdonságok“ ro-

*) Szívesen vesszük. Szerk.
*) A kapálást hagyja csak a familiának Butyok bá- esi; ilyen öreg embernek könnyebb a toll, mint kapa!

vátál
való
ban
jelen
rosor
kezd
bírói
árán
még
nyáj
mag
nak
ben
tiszt

latk
sem
röl

tos
től,
am
röb

ven
re,
sita
kés
irok

net
Gy
vé
hig
hír
has
A

ny
pét
tén
hés
né
sen
élé
vir
leg
né
azó
kő
kis
ké
leg
ny
ne
de
EY
szé
de

vő
po
ne
m
m
24
né

ki
na
cz
irt
Sz
fe
te

és
a
ad
EY
áj
pe

m
tá
sz
EY

16

vátaban egy az illető közli véleménye szerint, valószínűleg pikáns szerény nézetem szerint azonban az irodalmi illem tokán alól álló újdonság jelent meg arról, miszerint Gyulán a német városban a képviselő jelöltségi mozgalmak már megkezdődtek, s e mozgalom élén álló férfi elvesztett bírói székét a rendezett tanács megbuktatásának árán óhajtja visszaszerezni. — Ez újdonságnak még megdöbbentőbb egyenesen az illető, mindnyájunk által eddig tisztelt és becsült férfinak, magán ügyeire vonatkozó megjegyzései is vannak, sajnos jelölés annak, hogy létezik meggyőzően a sajátjának egy munkása, ki magánosok tisztán egynyi ügyeire is avatkozik.

Ez újdonsághoz nekem csak annyiban van közöm, mert szerzőjül engem gyanúsítanak, és e tekintetben már nyilatkozatokat is vettem.

Ez a véleményem ellenében határozottan nyilatkozom, hogy emez újdonságot sem nem írtam sem pedig, a németvárosban e hó 11-én történtekről semmit nem értesítettem.

A mennyiben pedig az ott történtekről bizonytalansággal bírok, oly hitelt érdemlő egyének, kik ott jelen voltak, — állíthatom, miszerint amaz értekezletről nyilvánosságra hozott hírek merőben alaptalanok.

Azokat pedig, kik ez újdonságot az én nevémmel hozzák kapcsolatba felkérem, hogy jövőre, ha gyanúsítani akarnak, közöljék velem gyanúsításukat nyíltan, biztosítva lehetnek arról, hogy készséges választ fognak tőlem nyerni: — amit írok vagy monlok nincs okom tagadni senki előtt.

A gondolat-velem-féle újdonság faragás nem kenyerem, még kevésbé kenyerem pedig Gyula városa békés polgárainak jelenben nyugodt kedélyeit felzaklatni, mert nézetem és minden higgyetábrán gondolkodók nézete szerint az ilyen hírek ily módoni közlése: olaj a tűzön, mely nem használ az ügynek, hanem rombol és pusztít. — A multon pedig okulhatunk.

Kelt Gyulán april 21-én 1875.

Dobay János.

Nyilvános köszönet.

Azon nemes áldozatkészség és hazafias irányú pártolás, melyben a békésmegyei takarékpénztár, legközelebből a megyei művelődéstörténelmi egyesületet, valamint a megyei okserüi méhész-egyletet részeseit, a midőn minikét egyesületnek alapító tagjait nyilatkoztató ki magát, fényesen igazolván ezáltal nemcsak a közügyek iránti élénk részvétét, hanem azok előmozdítására és felvirágoztatására, mint önálló testület, valódi tényleges közreműködését is. — Kezves kötelességemnek teszik, hogy a nevezett egyesület nevében, mint azok elnöke és képviselője, a legmöglegesebb felhatalmazást nyilvánítsam, azon ószinte óhajom kíséretében, hogy engedje Isten: miszerint a békésmegyei takarékpénztár, mint különben is a legnemesebb célú intézmények egyike, üdvös irányának megfelelően, legyen a szükségben levőknek továbbra is vigasztaló menedékhelye, s minden a közérdekeknek gyámolítója, s a megye szemelme- és anyagi előhaladása eszközésének minden időben egyik hatalmas tényezője!

Kelt Gyulán, 1875. april 21-én.

Göndöcs Benedek,

apát és lelkes mint a nevezett m. egyesület elnöke.

Újdonságok.

Valóságos apríli időjárásunk van: hűvös, szeles, borongós, néha verőfényes meleg napok de enni nem akar, pedig a vetésekre már nem jó ez a hosszú szárazság, — a gyümölcsfák még most sem hajtanak, különben mint gazdáink mondják, a mult heti fagy soknak ártott. — E hó 24-én viradóra jótékony esőnk volt, mely mindenek új életet adott.

A megyei művelődéstörténelmi egyesület által kiküldött bíráló bizottság, Benka Gyula tanár urnak „Kristófi György szarvasi néptanító életrajza” című gyönyörű nyelvvellettel s érdekes modorban írt művét egyhangulag elfogadta, — s a majdan Szarvason tartandó vándor-gyűlésen véleményező felolvastatni, — a szarvasiakra különösen helyi tekintettel is nagyobb érdeklődéssel bírván.

Magyei múzeumunknak különösen pénz és érem gyűjtemény naponként gyarapodik, még a köznépi köréből is történetek már több rendbeli adakozások; így a napokban Kulcsár Pál ó-királyi lakos, egy 1699-ik évi felírású ezüst pénzét ándékozott; — egy 1763. évből való rézpénzt pedig Péky Antal cz. kanonok ur küldött be.

Sajnálattal említjük fel, hogy a múzeum megnyitása az idén egy kissé késni fog, — miután a tárlati igazgató id. Mogyoróssy János ur vesélyesen megbetegült, kinek mielőbbi felgyógyulását azonban reméljük és őszintén kívánjuk, — Ha a múzeumot mindazáltal meglátogatni óhajtja-

na valaki, az egyleti elnök ngs. Göndöcs Benedek apát urnál jelentkezzék, azt bármikor megteheti.

A békésmegyei okserüi méhész-egyletnek évkönyve már sajtó alatt áll, s a jövő hó közepén fog megjelenni.

A gyulai promenád csinosbbitására aláírási ívek vannak kiboosátra; de szinte rostelljük felemlíteni, pedig való igaz, hogy intelligens közönségünk legkisebb pártolásban sem részesíti ezen ügyet, pedig kitoglyhatatlan aztán becsmerlése és kifogásaiban, hogy a világitás rossz, a por nagy, az ülőhely kevés, a promonád maga ronda, a zene fád... s mégis mindezek jobbá tételére váróunk intelligentiája áldozathozatáról hallani sem akar; igazán valódi esoda pedig, hogy mindez olyan is a milyen, s csak is egyesek fúradozásának köszönhető. — Jelenleg a promenád fásítják, gyeppel és virággyűgyekkel fogják beültetni, jó korlátokkal és ülőhelyekkel ellátni, — sőt még azt is hallottuk, hogy egy nyári kioszkot is szándékozik oda egy vállalkozó építeni; végül a tervzenék ideje alatt családi jegyet fognak kapni azok kik a költségek fedezéséhez járultak.

Hymen. Vitályos Béla derék fiatal esend biztosunk a jövő hóban fogja olátról vezetni Fekete Nina kisasszonyt, Fekete Nándor földbirtokosnak kedves leányát. Sok szerencsét és boldogságot kívánunk az új párnak!

Gyula városának minikét főútezőjén fiatal fászkákat raktak le, meglehetősen közel egymáshoz. Igen szép dolog, régen kellett volna! — hanem azt hisszük nem sokat fogunk érni vele, ha a tanács egyszersmind óv-intézkedésekről is nem gondoskodik, — miután a fásítással is úgy vagyunk mint számos egyébből, érezzük szükségét, hasznát, s még sem adunk rá sokat, — sőt vannak elegendő kik valóságos barbarizmust követnek el az ilyen gazdátannak hitt fászkákon; azért kérnénk mielőbbi tárgyban erélyes szabályrendeletet.

Eszünkbe jut önkénytelenül, hogy az országtra miért nem gyümölcsfákat ültetnek inkább a vadfák helyett, mint az kölföldön Württemberg és a bádeni nagyhercegségben mindenütt látható. Nem nagyon sokkal kerülne többbe, de hasonlíthatlanul hasznosabb lenne aztán; — egyetlen példa e nemből a cath. plebánia föld, melynek kétegyházi oldalát egészen gyümölcsfákkal ültették be ez időszert.

Nem tartjuk érdektelennek felemlíteni a „Temesi lapok” után egy Gyulavárosra nézve érdekes adatot, — ugyanis a délmagyarországi történelmi és régészeti társulatnak március 31-én tartott választmányi gyűlésén, mint nevezett lap írja: „felolvastatott Schauer Adolf beküldött munkálata, a békésmegyei Gyulavárról, melyet szerző főlegazért küldött be a társulatnak, hogy ez az általa tett tapasztalat nyomán a kutatásokat tovább folytassa. O ugyanis többször hallotta említetteti, hogy Gyulán a Wenckheim-féle grófi kastély területén, egy ősrégi kútnak oldalán terjedelmes üreg van, melyről a nép babonás dolgokat mesél. (Mi bizony erről semmit sem tudunk!) — Megakarván személyesen győződni a dolog mibenlétéről, a kút mélyébe ereszkedett, s abban csakugyan egy két öl hosszú, és egy öl széles sütkömence alakú, kővel kirakott üregre akadt, további buvárlásra azonban egy bellebb vezető elfedett nyílás kipehatolására, eszközök hiánya miatt nem vállalkozhatott. Fölvívja tehát a társulatot e tekintetben teendő további kutatásra. — A választmány érdeklődéssel hallgatta végig a felolvasott munkálata, s beküldő urnak jegyzőkönyvileg közönetet szavazott. Minthogy azonban Békés-Gyulán szintén működik egy régészeti és közművelődési egyesület, azért is a választmány, a munkálatait ezen egyesületnek át-küldeni elhatározta; — eddig a nevezett lap. — Mi mindenesetre örülni fogunk rajta, főleg ha érdekes régészeti és által valami érdekességet hoznának napvilágra, — reméljük régészeti buvárnak id. Mogyoróssy János ur előtt sem ismeretlen e tárgy.

Az 1875-ik évi újjászervezés eredménye a békési járásban: A) a hadsereg részére a kivett újjászervezés állott 116 emberből, ehez hozzáadva a létezőt és fődőzendő volt hátralékok és a támadt pótlások 3 ember, összesen 119 ember, — vagy abból levonatván a beszámítható mindennemű követelések, létezőt többet 7 ember, besorozandó tehát 112 ember. Erre besorozatott mind a három korosztályi sorszámi rendje szerint (az állítási lajstrom C. D. és E osztaályai) 112 ember, összesen 112 ember. — B) A póttartalék részére a kivett póttartaléki jutalék állott 12 emberből, ehez hozzá adván a létezőt és fődőzendő volt hátralékok és támadt pótlások 66 ember, összesen 78 ember, vagy ebből levonatván a beszámítható követelések 21 ember, besorozandó tehát 57 ember. Erre besorozatott, mind a három korosztályi sorszámi rendjében ideiglen és állandóan besozott 57 ember, összesen 57 ember. — C) A honvédség részére mind a három korosztályi sorszámi rendje szerint besoroztatott 27 ember, összesen 27 ember.

Egyszerre két színlepet kaptunk: a csabai műkedvelőket, kik e hó 22-én a „Széchenyi ligetben” Sardou „Utolsó levelét” adták, és Csabai színtársulatát, mely „az ördög és a párizsi vak leány” mutatá be. Feltűnő, hogy a két társulat nem talált jó eredeti magyar darabot, hanem ez idegen termékekhez fordult. Az előadásról másutt fogunk megemlékezni; itt csak általánosságban jegyezzük meg, hogy néhány jeles tagja van a társulatnak.

Gyula és Csaba közti gát-oroszágat mellett van egynehány tölgyfa, melyeken a már kikelt milliányi hernyó sítékerezik várván a fák növekedő leveleire, hogy lepusztíthassa. Vajon a gyulai hivatalos közegek nem gondolják, hogy az efféle fergek nemcsak a tölgy- hanem más szomszéd fákat is tönkre fogják juttatni, és hogy a hernyó-zást kissé szigorúbban kellene keresztül vinni?

Az endrődi népkör élénken foglalkozik már a jövő országgyűlési választások gondolatával, sokan kifejezték már az iréni óhajukat, hogy a gyomaiak tarthatnának egy előleges értekezletet a leendő jelölt megjelölése végett. Mi azonban még korainak tartjuk az ily mozgalmat. Be kell várni az országgyűlés végét, meg kell hallgatni a mostani gyomakerületi képviselő beszámolását, — és csak azután keresni új jelöltet. Időnk van elég addig is higgadtan gondolkodjunk!

Bienert Bernát csabai kereskedő közbenjárása folytán a csabai izr. hitközség a kórház felségelyezésére 1000 frtyi alapítvány után járó 6% kamatot ajánlott fel oly feltétellel, hogy a felveendő izr. betegek ritus szerinti táplálékkal látassanak el. Az egészségügyi bizottmány e kérdést amennyiben a különleges étkezés ellen hangok emelkedtek a képviselő testület elé terjeszté.

Csabán mult szerdán emberelőtti történt. Két paraszt suhanéz szénát ment lopni, s aztán összeveszték, és az összeveszésnek vége az volt, hogy az erősebb valószínűleg vasvillával keresztül szurta társának, Krajó Györgynek a torkát, s aztán a vér láttára oly dühbe jött, hogy még lovát is leszúrta. A tettes ott hagyván áldozatait az ugyanevezett sikonyi szőlőbe ment, hol egy fűzfa alatt erősen elaludt. Másnap délután Sztraka Gy. csendbíró erélyes kutatásai folytán kézre került. Megyénk területén statarium lévén kihirdetve, az a kérdés, vajon ez az eset azok közé tartozik e, melyek halálos büntetést vonnak magok után?

Szarvason a casino-egylet april 18-án közgyűlést tartott, hol az egyesület régi, több mint tíz éven át volt elnöke Tatay István urnak lemondó levele nagy sensatit okozott. Miután az egészségi okokból visszalépő elnököt a casino legtekintélyesebb tagjaiból álló küldöttség sem bírta lemondásának visszavételére, helyébe elnöknek Salacz Ferenc, aztán alelnöknek Miháli József, gondnoknak pedig Réthy Vilmos, titkárnak Benka Pál, pénztárnoknak Szlovák Soma, könyvtárnoknak Pécsy Kálmán, Chován Zsigá, Boros Mihály, választmányi tagoknak Benka Gyula, Haviár Dani, Jancsovic Péter, Chován Károly, Kuczak József, Pokomándy Sándor, Brückovszky György, Kocsis Pál, — mindnyájan közfelkiáltással lettek megválasztva.

Föltényi Ignác volt orosházi szolgabíró az ellene indított ismeretes pörben a gyulai kir. bünyenyítő törvényszék által, bizonyítékok elégtelensége miatt, felmentetett a vád alól: társai pedig Such Sándor és Tar István teljesen fölmentettek.

Aradi fegyverészeknek, Auerbach Miksa urnak kiállított gyönyörű képei méltó felvezetés tárgyait képezik egy hét óta Csabán. Nevezett fegyverészek ur — rövid itt-mulatása alatt — mint biztos forrásból halljuk, hajlandó lenne megyei muzeumunk számára népviseleti képeket készíteni, mihez ami részünkről csak gratulálhatunk neki. Ajánljuk őt a közönség figyelmébe.

A békésmegyei művelődéstörténelmi társulat titkára e napokon egy igen érdekes dolgot kapott bírálat végett egy névtelen szerzőtől ily cím alatt: „Művelődéstörténet és a művelődés Békésmegyében.” Volt alkalmunk e műbe beletékinteni, s azt hisszük, hogy ez a bírálat ítélete után a legközelebbi gyűlésen igen élvezetes felolvasás tárgyat fogja képezni, mely alkalommal a mű szerzőjét is meg fogjuk ismerhetni.

A szarvasi borbély szótárából: temető v. sikert = vérsenyészett hely, újság = papírdob, sör = árpa főzvény keverék, gyűrű = új-körzet ércezo, gyűszű = újmentő, írrok = kaparász, szivar = füstlobda, tanácsnok = pipázás, kupak-tanács = pipa v. szutyagadások, exprókátor = értelmi nyúzadás.

Bethlehemnek nincs többé királynéje! A szarvasiak még csak most jadhulhatnak fel igazán, mert a grátiák könnyű szárnyán (lábán) lengő fardhatatlan tánckirályné érdem-koronája után régebbi idő óta többen vágyódnának, a minék eredménye az lön, hogy a koronát a szerelemért oda hagyva a legközelebb felbonthatlan frigyre lépett. Mit városunk ifjúsága legnagyobb részvét nyilvánítása mellett közse tesz: az újdonság.

A csabai műkedvelők u. m.: Thomka Emil, Ida és Ilka, Reiner Béla és Etel, Haan Ida és Béla, Biener Etel, Launer Ida, Kocsizky János, Bolus Károly, Kvasz Andor és Jeney Lajos urak és kisasszonyok nagyszámu közönség előtt adták elő e hó 22-én Sardounak három felvonásos vígjátékát, „Az utolsó levelét.” — oly darabot, melyigen sok előadási ügyességet, színpadi otthonosságot és komoly tanulmányt és elismerésre méltó szép igyekezetet tanúsítottak, mely többször a lelkes közönség tapsaiban is nyilvánult: a színmű választását azonban nem tartjuk egészen szerencsésnek, először azért, mert oly nehéz, hogy csak routinirt művészek képesek belő érdek-feszítő elevenséget önteni, másodsor azért, mert idegen termék, melynek színe, illata forlításban elhalványul. Reméljük, hogy a második előadás alkalmával eredeti magyar darabot fognak bennünket megörvendeztetni a mi magyar lelki műkedvelőink, és akkor a siker és taps még nagyobb lenni, mint most volt. Végül még csak azt emlíjük, hogy az előadás utáni táncszívalom pompásan sikerült.

Kincsesök. A mult hétfőn kora reggel egy nagy csoport gyűlevész dologkerülő csücselék népesoport foglál el — az utat a fúteczán Szarvason, — akik is kút fúrókkal és ásó eszközökkel jól ellátva követelleg léptek fel Réthy Vilmos kereskedő urnál, hogy nyitassa fel előttük kapuit, mert ugymond egy öreg atyjukjától hallák — kinek erről biztos tudomása van — hogy a török uralom alatt fentnevezett kereskedő házahelyén templom állott, mely templomból a harangot tele arany és ezüsttel azon a helyen ásták el, hol most a kapu van, — miért is a kincsesök atyafiak az alaptalan babonás híren kapva, a helyett, hogy a napi dologhoz láttak volna, úgy a háztulajdonos, mint a város értelmesebb közönsége megbotránkozására kincskeresésre adák fejüket, s haszntalan mondá az ember nekik, hogy a keresett kincs, itt nincs, nem tágitának midáddig, míg végre karhatalommal rebbentetett szét a kincskereső, és a kincsek után szomjuhozó csücselék. Valóban sajnos hogy még a 19-ik században is annyira babona hiszékeny a köznépi, hogy egyesek talán nyervágyból tanácsára félre hadják magokat vezetettü.

Vegyes hírek a hazából és a nagyvilágból.

Dobos Gábor híres rablót, ki vármegyénk közönségére is rájósztott volt egyszer, végre valahára elfogták Szekelyhídon Biharmegyében.

Szegedről kapjuk a hírt, hogy ama tervben levő „nemzetgazdasági congressus” melyről a multkori vezércikkünk szólt, nem lesz külön politikai pártalakulással összekötve, aminek csak örülni lehet; mert így biztosítva látjuk a congressus eredményét.

Pécsett ipar és kereskedelmi kamara létrehozására fáradoznak; s ezen üdvös mozgalom élén Zsolnay Vilmos áll.

Varrógépek sokasága. 1870-ben 343,599 amerikai varrógép állítottat elő és pedig: Singer 127,843, Wehler és Wilson 83,200, Grover és Baker 57,400 Howe 75,166 darabot. Ezek a társulatok egy évvel később már 445,776 varrógépet adtak el, s 4 millió dollárral többet vettek be, mint 1870-ben. Minden költséget leszámítva, az évi tiszta nyereség 10—12 millió dollárra rug.

Jegyzéke a b-gyulai kir. törvényszéknek 1875. april 26. és következő napján eloadando bün, illetőleg polgári ügyeknek. Eloadó Nogall. April 26. 2934. Kliment János súlyos testi sértés. 2941. Szabó Péter és 2 társa tolvajság. 2942. Szekerész Mihály tolvajság. 2943. Grczi Ede okirat hamisítás esalás és sikkasztás. 2944. Dudas István és 7 társa tolvajság, orgazdaság és zsarolás. Eloadó Huszka. 3342. Kelemen Ilona Balog Andrasnak Nyeste Mihály orokosi ellenadás-vételi szerződés érvénytelenítése s jár. iránti pere. 3555. Koszta Sándornak Szathmáry Károly ellen számadás és esetleg 5579 frt 77 kr megfizetése iránti pere. Eloadó Teleszky. 3326. Rác Ardrás felpereinek öz. P. Kis Istvánné és társai alperesek elleni 1/2 t. föld s jár. iránti újítási pere. 3474. Öz. Sall Andrasné felpereinek Czungulsky József közzágm alperes elleni 1050 frt s jár iránti pere. 3556. If. Szabó Katalin férj. Julcher Mihályné felpereinek, öz. I. Szabó Mihályné szül. Kelemen Erzsébet és társa alperesek elleni közeles rész s jár. iránti pere. 3629. Harmati János és érdektársai felpereinek Sz. Nagy Gábor alperes elleni peregyesség érvénytelenítése s jár. iránti pere. 3668. Gocsari István és társa felpereinek öz. Gocsari Andrasné szül. Nagy Sónia alperes elleni néh. Gocsari Andras hagyatékának megfizetése s jár. iránti pere. 3692. Izbéki Istvánné felpereinek Izbéki István alperes elleni való pere. 3696. Molnár János felpereinek Pincshazi Margit alperes elleni való pere 3779. Keskes Mtyás felpereinek Hegyi János alperes elleni szellerföld tulajdonjoga s jár. iránti pere.

Irodalom és művészet.

Az „Apollo” című zeneműfolyóirat negyedik kötete legújában megjelent harmadik számának tartalma: 1) Telen nyáron pusztán az én lakásom... b) Helyre Kati... Népdal átiratok salon stylben, zongorán, átirta Sipos Antal. 2) Feigler halálára, Wachtel Aureliól. 3) No jól van gyepe, Büky Györgytől. 4) Halitax, gyorspolka Magurányi Jézseftől. 5) Három magyar népdal. I. Benyújtottam a kalapom. II Ennek a kis lány-nak. III. Töröl-tóra száll a golya. Előzetési ár egész évre (mintegy 100 válogatott költemény)

6 frt., félére 3 frt. A jelen szem 1 frtért külön is megszerezhető. Az előfizetés vidéken levezetésében a postahivataloknál postautalványozás útján eszközölhető. Budán az „Apollo kiadóhivatalában iskola-utca 681. sz. a. Minden eddig megjelent szám és kötet folyton kapható.

— **Uj könyvek.** A Franklin-Társulat Budapestén ismét néhány kiadásban újabb megjelent, s igen csinosan kiállított könyvet küldött be szerkesztőségünknek megpedig:

Egy honvédköztűz élete 1849-ben. Történeti önéletrajz. Ára 1 frt 40 kr.

Futri Kata. Helmi Clementina után magyarította Emilia. Ára 1 frt 20 kr.

Kis nemzeti múzeum 33, 34. kötet. Ára 1 frt. Kane a sarkutató. A második Grinnell-expedíció sarkutazása. Dr. Kane E. K. műve után.

Bernstein. A természetkönyve. 7—10 füzet egy-egy füzet ára — 50 kr. E. negy füzet tartalma:

VII. füzet. **Valami a vegytanból. II.** — Gazdasági vegytan — A növények vegyi működése. — A föld trágyázása. — A burgonya átalakulása liszt és keményítővé. — A kényszeres malta szolgáltatás. — Lehet-e fából szénát gyártani. — Mehsor, rum, bor és sor. — Fűdökrol és azok hatásáról stb.

VIII. füzet. **Valami a föld életéről.** — Az úgynevezett élettelen természet élete. — A hegycsúcsok keletkezése. — Egy világpusztulás. **A föld forgására. — A fenyő gyorsasága stb.**

IX. füzet. **Az állati élet fejlődése.** — A tojás és az élet. — Mi rejlik egy tojásban. — Egy csirke-gyár. — A zsír haszna és jelentősége az emberi testben. stb.

X. füzet. **Az állatok és növények életéről. I.** — Az élet különböző fajtái. — Az úgynevezett „elő” és az úgynevezett „élettelen” természet. — Élet és halál. — Mit nevezünk szerveznek, és mi a szervezet. — Az egyes sejt. — Az élet világból a növényvilágba. — Az állatok növényelete stb.

Oleó könyvtár.

3. füzet. Kölesői Ferenccel elbeszélései. Ára — 20 kr.

4. füzet. Machavelli, írta Macaulay T. B. Angolból ford. B. P. Ára — 20 kr.

5. füzet. Kormány Frigyes összes költeményei. 1840—1851. Ára — 60 kr.

6. füzet. A montabryi kastély. Beszély, írta Sandeau. Ára — 20 kr.

Történelmi könyvtár. a magyar nép- és ifjúságunk számára. Ára egy-egy füzetnek — 40 kr.

7. füzet. XII. Károly svéd király története.

8. füzet. Nagy Péter a minden oroszok ura.

9. füzet. Nagy Frigyes élete.

10. füzet. Karthago, vagy egy világvaros története.

Gazdászati ipar és kereskedelem.

Meghívás.

A békésmegyei gazd. egyesület igazgató választmányja f. é. május 2-kán reggeli 9 órakor Csabán a szokott helyen, több fontos ügy elinté-

zése céljából ülést tart, melyre a t. cz. választmányi tagok ezennel meghivatnak.

Mokry Sámuel
titkár.

Miként lehet a szőlőket megóvni a tavasi fagy ellen!

Szép tavaszi napok után e mult hét elején egyszerre kemény hideg állott be, úgy hogy a gazdák és kertészek aggódni kezdtek, mert a hirtelen fagy itt-ott veszedelmes ellenséggé lépett fel. Szükséges tudnunk, hogy mi által biztosíthatjuk a tavasi fagy ellen körteinket. Egyik jeles gazdasági írónk Wagner László következő utasításokkal szolgál a szőlős gazdáknak:

A szőlőt a fagyás veszélye ellen füsttelleg-fejlesztés által csak azon esetben lehet sikerrel oltalmazni, ha a füstölés maga ideje korán fogatosítottatik. Hogy ez megtörténhessen, okvetlenül szükséges azon időpontot felismerhetnünk, a midőn a fagyás veszélye tényleg beköszönt. Mindenekelőtt tehát két tárgyat kell beszereznünk, t. i. egy költő-órát, és egy megbízható, jó hőmérőt. A költő-órát úgy kell beállítanunk, hogy az reggeli 2 órakor felkölsön, a hőmérőt (thermometert) pedig mindenekelőtt oly helyre kell felakasztanunk, hol az a ház körül uralgó legnagyobb hideget mutatja, tehát az épület északi vagy északnyugati részén lévő valamely ablak külső keretére. A mérséklet-külömbözet a ház déli és északi oldala közt u. i. nem ritkán 2 fok Celsius, sőt még annál több is. Hasonlóképp észlelhető, hogy a mérséklet reggeli 2 órától 4 1/2 óráig gyakran 2 Celsius fokkal is csökken, 4 1/2 órakor reggel u. i. szokott tavasszal a legnagyobb hideg beállani.

Mintán ezen számok különbeni viszonyok közt tetemesen változhatnak, szükséges, hogy minden bortermelő azokat mindenekelőtt verifikálja, saját viszonyaihoz képest.

Már most feltéve, hogy reggeli 2 órakor a hőmérő 5 C. foknál hidegebb mérsékletet jelez, azonnal föl kell kelteni az összes családtagot, és minden idővesztés nélkül hozzá kell fogni a munkához.

A műtétet, mint említők, a nap felkelte után majd hosszabb, majd rövidebb ideig folytatni kell, mi is az uralkodó mérséklettől fog függni. Erre különös nagy gondot kell ügyelnünk. A füstfellegek u. i. kétféle hatást gyakorolnak. Jókora reggel fejlesztve, a talaj sugárzás által való lehülését akadályozzák meg; tovább fejlesztve, a nap kelte után, a megfagyott, azonban még el nem fagyott növény-részek kiengedését lassítják. Ez mind a kettő rendkívül fontos, mintán a növények, illetoleg a szőlő eltagyását ezen két tényező okozza. Okvetlenül szükséges és rendkívül fontos tehát, hogy a füstfellegek fejlesztéséhez, ha a veszély tényleg beköszönt, igen korán fogjunk hozzá, és azt a nap kelte után is mindaddig folytassuk, míg szükséges, azaz míg a fagy teljesen és pedig lassan ki nem engedett.

A füstfellegek fejlesztésére legegyszerűbb és legolcsóbb a légszuszgyárak kátrányos maradványa, az u. n. nehéz olaj. Ezen anyagnak az alkalmazása azonban szintén különféleképp, és nevezetesen különféle sikerrel eszközölhető.

Az olaj elosztására vagy gömbölyű, megfelelő mély pléheséseket, vagy pedig kis tepsiket használunk; ezek legalább is 3 itezo úrtartalommal birjanak. Szükség esetében gömbölyű vaskészülékkel nyomunk megfelelő alakú mélyedéseket a talajra, és ezeket jól megtömve, beléjük öntjük a nehéz olajat, mely nagy sűrűsége folytán nem szíváro a talajba.

Már most hozzáfogunk a pléhesések megöltéséhez. Erre legalkalmasabb a közönséges öntözőkanna. Minden esésébe 1—1 1/2 itezo olajat fogunk önteni.

A nehéz olaj meggyújtása vagy szalmacsutakok segédelmével vagy még célszerűbben közönséges gépalajba mártott tenyérnyi nagyságu pamutrongyokkal eszközöltetik.

Különös nagy gondot kell fordítani arra, hogy a füstfellegek azonnal egy tömeggé egyesüljenek. Csendes időben ez gyorsan be fog következni; szellős időben azonban az egyes füstoszlopok gyakran külön válnak maradnak egymástól; ilyenkor a tüzek számát a szükségeslethez képest megszorítjuk.

juk, sőt meg is duplázzuk. Ez különösen fontos akkor, ha a mérséklet tetemesen csökkent, a midőn tömöttebb füstfellegekre is van szükségünk.

Szerkesztői üzenetek.

Endrőd. B. M. Mindenesetre beválik; de egy fontos ok, mely csak szóval mondható el, nem engedi közlését.

Szt.-András. L. J. Fogadja szives udvkivanatomat a hosszu utra. Remélem ott sem fog rólunk megfeledkezni!

HIRDETÉS.

Ló árverési hirdetmény.

Méltóságos gróf Wenckheim Károly ur angol félvér méneséből f. év május 8-án délután 3 órakor a B.-Csabai vasúti állomáshoz háromnegyed órányira fekvő községben Gerlán a helyszínen 30 darab ló fog nyilvános árverésen eladatni; — és pedig:

Egy jól betanított 15—1 magas 6 éves pej négyes fogat.

Egy jól betanított 16 magas 6 éves arany pej kettős fogat.

Egy betanított 16 magas 5 éves világos pej, nyerges ló.

Egy betanított 15—1 magas 4 éves fakó, nyerges ló.

Egy betanított 15—1 magas 4 éves fekete nyerges ló.

Egy betanított 17 magas 4 éves pej, nyerges ló.

Egy betanított 14—2—2 magas 4 éves fekete, nyerges ló, — ezeken kívül több anya kanca, és 3, 2 és 1 éves csikók. — Kelt Gerlán, april 15. 1875.

(56) 2—3 **Hárshegyi István,**
uradalmi tisztartó.

HIRDETÉSEK.

Dr. Hoffmann orv. fehér növény mellszörpe

Arak:
1. üveg 2 frt o. e.
2. üveg 1 frt o. e.
3. üveg 50 kr. o. e.

Dr. Hoffmann orvos

Arak:
1. üveg 2 frt o. e.
2. üveg 1 frt o. e.
3. üveg 50 kr. o. e.

Fehér növény mellszörpe

a gyogyászat terén kitünő tekintélyek által ajánlva s a legmegtisztelőbb bizony. által kit. szerül elismerve a nyelő és lélegző műszerek minden hurutos bajában, minők rekedtség, köhögés, nyákfájdalom, mellbajok, mell-benyálkásodás, nehéz lélegzés, mellgörcs, nyákaszédülés, a mennyiben e szörp nem csak csilapítólag ingertompítólag hat, hanem a nyákot is feloldja és a köpést előmozdítja, azért

gyomorbetegségek ellen

mint emésztésihiány, savképződés, és az abból származó gyomorhív, gyomorelnyálkásodás gyomorgyengeség

bélcső-bajok ellen

mint bélnyák, hasmenés, vérhas, oélgörcs, melyek a béltakbőr fokozott ingerlékenységű bajaiból származnak

vese-, hólyaghurut és nehéz vizezés ellen. (55) 3—6

Kapható Gyulán Grabner Pál vas- és fűszerkereskedésében.

Ugyanott egy kellő képzettségű tanonez is felvétetik.

Kapható Gyulán Grabner Pál vas- és fűszerkereskedésében.

Sürgönyzési cím: **HOFFMANN** országot.

HOFFMANN S. és W.

Iroda és Raktárak országot 48. sz.

termény-, bizományi- és kivitel-üzlet BUDAPESTEN.

A kereskedő uraknak, és gazdaságoknak, a fogyasztási-egyleteknek és valamennyi élelmezési raktáraknak ajánljuk a következő cikkekben **gazdagon felszerelt raktárunkat.**

Disznószir, elsőrendű pesti városi árú legfinomabb minőségben.

Szalonna, és pedig: magyar légszáraz paraszt-szalonna.

Szalonna, füstölt táblaára.

Szalonna, paprikás táblaára.

Szilva, boszniai, szerbiai, magyar, hordók vagy zsakokban.

Hüvelyes vetemények, u. m.: nagy, fehér bab gyalogpaszuly, hamozott és hamozatlan borsó.

Kendermag, babó, szép sárga kása, (hamozott koles).

Keményítő, legfinomabb Tullanglaiz. tomor. közönséges.

Lekvár, I-ső és 2-odrendű.

Enyv, asztalosok használatára.

Mak, szürke és kék.

Paprika, elsőrendű és középinom.

Csiri, czipeszek használatára.

Szappan, tomor.

Szilviorium, valódi szerémi és szlavonai.

Viasz, sárga.

(58) 2—

a legolcsóbb napiárak mellett.

Arjegyzékeket kívánatra bérmentve küldünk.

Felajánljuk továbbá szolgálatainkat minden gabnanemek, gyapju és egyéb országos termények bizományos bevásárlása és eladására, melyekre kívánatra megfelelő előleget is adunk.

HOFFMANN S. és W.

Budapestben.

Alkalmos, szolid és jó ajánlatokkal ellátott ügynökök ajánlatait szivesen fogadjuk.

Birtok-haszonbérlet.

Egy Zemplénmegyében, Dara községe határában fekvő, 800—840 (1200 öles) holdból álló, kényelmes lakással és elegendő gazdasági épülettel ellátott, állattenyésztésre kiválóan alkalmas birtok, holdanként 4 frtért, hosszú időre is, bérbe adatik.

Értekezhetni magával a tulajdonossal, **Csukás Benjáminnal,** Szentesen, Csongrád megyében. (57) 2—2

Arató gép eladó!

Egy teljesen jó karban levő Hornsbi-féle arató gép minden hozzátartozó eszközökkel együtt eladó.

— Bővebb felvilágosítást ad Szarvason a tulajdonos

POHL GÁBOR.

(60) 1—3

ÜZLET

Körös-Ladányban, a legjobb karban felszerelt vegyes kereskedés (kellő lakás, magtár stbvel) mely közel 30 évi léte óta a legjobb hírnek örvendő, családi viszonyok miatt azonnal átadandó.

Bővebbi értesítést ad a tulajdonos

(54) 3—3 **Kohn Ede.**